

Nærings- og Fiskeridepartementet

Att:

Postboks 8090 Dep

0032 OSLO

Høringsinnspill - Svar på "forslag om bruk av nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår"

Fiskeridirektoratet viser til Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) sin høring av 20. desember 2024 om forslag om bruk av nedjustert kapasitet på særskilte miljøvilkår og tilhørende forskriftsendringer. NFD ber om innspill innen 20. mars 2025.

1. Oversikt

1.1 Bakgrunn

Forslaget som er sendt på høring skal svare ut Stortingets anmodningsvedtak nr. 606 (2023-2024).

Det er en kjensgjerning at det for tiden pågår et arbeid med en ny stortingsmelding om akvakultur som er forventet lagt frem for Stortinget i løpet av våren 2025. I høringsnotatet står det blant annet at «et vurderingsspørsmål er om det på sikt bør bli viktigere hvordan aktørene produserer med hensyn til miljø, biosikkerhet og velferd heller enn hvor mye aktørene produserer, og meldingen kan på denne måten kunne svare på deler av anmodningsvedtak 606 som ikke adresseres i herværende høringsforslag». Fiskeridirektoratet vil ikke gå nærmere inn på innholdet i anmodningsvedtaket og i hvilken grad NFD har svart opp dette.

Det er på nåværende tidspunkt ikke offentlig kjent hva som blir lagt frem i stortingsmeldingen. Vi vil derfor forholde oss til det eksisterende rettslige rammeverket, men vil trekke linjene fremover der det er naturlig.

Fiskeridirektoratet har valgt å innlede høringsinnspillet med et kort sammendrag, se punkt 1.2. Innspillets punkt 2 inneholder mer detaljerte vurderinger og utdypinger av Fiskeridirektoratets synspunkter. Vi kommenterer først forslagens innretning, herunder forholdet til Trafikklyssystemet og unntaksbestemmelsene i forskrift om produksjonsområder for akvakultur av matfisk i sjø av laks, ørret og regnbueørret (produksjonsområdeforskriften), se punkt 2.1.

Deretter vil vi kommentere de foreslåtte særskilte kravene for å benytte nedjustert produksjonskapasitet, se punkt 2.2.

1.2 Sammendrag

Overordnet mener Fiskeridirektoratet at en god miljøfleksibilitetsordning¹ bør treffe bredere enn forslaget som er fremlagt i foreliggende høringsrunde. Forslaget vil i praksis kun gjelde aktører i røde produksjonsområder som ikke har oppfylt vilkårene i produksjonsområdeforskriften § 12, og dermed ikke fått unntak fra nedjustering i tidligere kapasitetsjusteringsrunder. Forslagets miljøgevinst vil derfor være svært begrenset.

Dagens trafikklyssystem styrer mot gult lys², og Fiskeridirektoratet mener at en miljøfleksibilitetsordning bør omfatte samtlige produksjonsområder dersom den skal ha tilstrekkelig effekt. Konkrete krav for å ivareta hensynet til naturen har nødvendiggjort hastetiltak, og det er viktig å lage insentivordninger som ivaretar dette. På et prinsipielt grunnlag mener Fiskeridirektoratet at regelverket i større grad enn i dag bør legge til rette for at flere næringsaktører vil legge om driften til alternative produksjonsmetoder der hvor det er hensiktsmessig, for eksempel for å løse miljøutfordringer.

Etter Fiskeridirektoratets syn vil imidlertid ikke forslaget være praktisk gjennomførbart med dagens rapporteringsløsninger. Fiskeridirektoratet vurderer også at de foreslåtte endringene vil bidra til en ytterligere komplisering av regelverket, særlig med hensyn til praktisering av produksjonsområdeforskriftens bestemmelser om nedjustering og vekst uavhengig av miljøstatus (unntaksvekst).

Fiskeridirektoratet oppfatter at intensjonen med de foreslåtte vilkårene for bruk av nedjustert produksjonskapasitet i § 15 er å sikre at bruk av denne kapasiteten skal foregå i produksjonsenheter med minimal miljøpåvirkning på omgivelsene. Påvirkningene det stilles vilkår om gjelder spredning av lakselus, rømming av fisk og spredning av fekalier og fôrrester. Fiskeridirektoratet er positive til intensjonen bak de foreslåtte kravene i § 15, men vi mener at det er behov for flere justeringer.

2. Fiskeridirektoratets høringsinnspill

2.1 Forslagets innretning

2.1.1 Innledning

Det fremgår av høringsnotatet at NFD «foreslår en regelverksendring som lar aktører som har fått vedtak om redusert utnyttelsesgrad på én eller flere tillatelser etter Trafikklyssystemet, utnytte denne kapasiteten i en nullutslippsløsning». Videre fremgår det at den foreslåtte ordningen på nåværende tidspunkt er avgrenset til innehavere av tillatelser i produksjonsområde 3, 4 og 5, ettersom det kun er her det har vært gjennomført nedjusteringer. Imidlertid vil forslaget også omfatte eventuelle fremtidige nedjusteringer i andre produksjonsområder. Ifølge NFD skal reguleringen «være så enkel at den er praktisk gjennomførbar på kort sikt».

Slik Fiskeridirektoratet forstår forslaget ønsker NFD å tilrettelegge for ovennevnte ved å innføre enkelte endringer i produksjonsområdeforskriften. NFD foreslår å innføre et nytt kapittel 4 med

¹ I dette høringssvaret legger Fiskeridirektoratet til grunn definisjonen av “miljøfleksibilitet” som fremgår av NOU 2023:23, se eksempelvis punkt 8.6.4.

² [ny-rapport-om-samsvaret-mellom-trafikklyssystemet-for-havbruk-og-kvalitetsnorm-for-villaks.pdf](#) og [STYRINGSGRUPPEN vurdering av lakseluspåvirkning i 2024 endelig.pdf](#)

tittelen «Tilbud om bruk av nedjustert produksjonskapasitet på særskilte miljøvilkår», med tre nye bestemmelser (§§ 14, 15 og 16) som regulerer dette.

På et prinsipielt grunnlag er Fiskeridirektoratet enig med NFD i at regelverket i større grad enn i dag bør legge til rette for at flere næringsaktører vil legge om driften til alternative produksjonsmetoder der hvor det er hensiktsmessig, for eksempel for å løse miljøutfordringer.

Fiskeridirektoratet ønsker imidlertid innledningsvis å bemerke at det er på det rene at mange av produksjonsområdeforskriftens bestemmelser oppfattes som kompliserte og vanskelig tilgjengelige, og at dette har skapt uklarhet med hensyn til hvordan de skal forstås og praktiseres i både forvaltningen og havbruksnæringen. Fiskeridirektoratet bemerker at svært kompliserte regler i seg selv kan innebære et rettssikkerhetsproblem, og vurderer at de foreslåtte endringene vil bidra til en ytterligere komplisering av regelverket, særlig med hensyn til praktisering av bestemmelsene om nedjustering og unntaksvekst. Fiskeridirektoratet er derfor i tvil om de foreslåtte endringene i produksjonsområdeforskriften er egnet til å oppnå det uttalte enkelhetsformålet.

2.1.2 Praktisk gjennomførbarhet

Det fremgår av høringsnotatet at NFD legger opp til at alle aktører automatisk gis mulighet til å benytte den nedjusterte kapasiteten, uten søknad. Ifølge forslaget til ny § 15 tredje ledd i produksjonsområdeforskriften må aktøren kun sende inn dokumentasjon på verifisering av en «uavhengig kompetent faginstans», jf. bokstav g. Aktørene skal stå fritt til å velge om de vil benytte seg av denne muligheten eller ikke. Det fremgår også av høringsnotatets punkt 4.2 at det ikke skal være nødvendig å opprette nye tillatelser eller gjøre faktiske endringer i Akvakulturregisteret. NFD vurderer det videre som sannsynlig at det vil «være et visst behov for justeringer i ulike rapporteringsløsninger og skjemaer.»

NFD har tidligere slått fast at det ikke er nødvendig å «fylle opp» lokaliteter med tillatelser. Det betyr at om en oppdretter har to tillatelser i produksjonsområde 3 og to tillatelser i produksjonsområde 4, kan hun like fullt ha en lokalitet i produksjonsområde 3 som er eller blir godkjent for 3 120 tonn MTB (tilsvarende fire tillatelser).³ I praksis utgjør summen av tillatelsene i et produksjonsområde et selskaps biomassetak, som fritt kan benyttes i dette produksjonsområdet. Selskap eller konsern kan også søke om å få benytte sin totale selskapsbiomasse eller konsernbiomasse på tvers av produksjonsområder i et felles biomassetak. Dette gjør at mange aktører har en «pool» av lokaliteter og tillatelser tilgjengelig, hvor flere tillatelser er klarerte på flere lokaliteter. Fiskeridirektoratet vurderer at dagens ordning derfor åpner for en *svært* fleksibel bruk av tillatelser. Denne fleksibiliteten utfordrer allerede dagens rapporteringssystemer, og den foreslåtte løsningen vil ytterligere komplisere dette.

I sammenheng med ovennevnte mener Fiskeridirektoratet at det er viktig at myndighetene får tilstrekkelig mulighet til å overvåke at produksjonen foregår innenfor de rammer som er gitt. Dette både for å hindre en urettmessig gevinst, og for å overvåke at det ikke blir produsert mer biomasse enn det miljøet under og rundt anleggene tåler. Selskapene har en stor detaljeringsgrad på produksjonsdata som myndighetene ikke har direkte tilgang til. For å kunne overvåke produksjonen er myndighetene avhengige av å besitte like stor detaljgrad av produksjonsdata som selskapene i dag besitter. Fiskeridirektoratet har tidligere foreslått innføring av maskin-til-maskin-rapportering, og vi ønsker nå å benytte anledningen til å gjenta behovet for dette.

³ Brev fra Nærings- og fiskeridepartementet datert 20.09.2017 med tittel: «Vedrørende implementering av nytt system for kapasitetsjusteringer i norsk lakse- og ørrettoppdrett», side 3.

Dagens rapporteringssystemer åpner ikke for å rapportere hvilke lokaliteter og produksjonsenheter tillatelsene utnyttes på og i. Riktignok fremgår det av forslag til ny bokstav j i akvakulturdriftsforskriften § 44 at NFD ønsker å innføre krav om merking av produksjonsenheter som oppfyller vilkårene. I henhold til de eksisterende rapporteringssystemene vil det i praksis likevel ikke være mulig å skille produksjonen i enhetene som oppfyller vilkårene fra tradisjonelle, åpne merder. Dette vil særlig gjelde lokaliteter hvor det benyttes en kombinasjon av alminnelig kapasitet og nedjustert kapasitet i enhetene som omfattes av den foreslåtte ordningen.

Fiskeridirektoratet har ved flere tidligere anledninger foreslått at det innføres biomasserapportering på tillatelsesnivå. Etter Fiskeridirektoratets mening forutsetter det foreliggende forslaget at rapportering på tillatelsesnivå er på plass. Status for dette arbeidet per i dag er uavklart, og det er lite trolig at rapportering på tillatelsesnivå vil innføres innen kort tid. Forslaget er derfor ikke praktisk gjennomførbart på kort sikt, slik NFD skriver i høringsnotatet at det skal være.

2.1.3 Forholdet til unntaksbestemmelsene i produksjonsområdeforskriften

I NOU 2023:23 – «Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskapning» (heretter kalt «NOU 2023:23») foreslo havbruksutvalget å videreføre Trafikklyssystemet med en viktig endring, nemlig fjerning av adgangen til å sette røde lys og å foreta nedjustering i totalproduksjonen i produksjonsområdene, jf. produksjonsområdeforskriften § 9. Utvalget foreslo blant annet justeringer i handlingsregelen som i større grad vektlegger direkte miljøpåvirkning enn størrelsen på produksjonen. Utvalget foreslo også fjerning av mulighet til å få unntaksvekst, jf. produksjonsområdeforskriften § 12.

I Fiskeridirektoratets høringsvar til utredningen skrev vi at vi var enige med utvalget i at handlingsregelen bør justeres, og at andre muligheter enn nedjustering og unntaksvekst bør utredes for å oppnå akseptabel miljøpåvirkning.

Forslaget som nå er på høring synes imidlertid å forutsette at adgangen til å foreta nedjustering skal holdes fast ved. I forslag til ny § 16 i produksjonsområdeforskriften står det videre uttrykkelig at produksjon i løsninger som oppfyller vilkårene i § 15 *ikke* skal gi grunnlag for unntaksvekst eller inngå i beregning av tilbud om dette. Det skal heller ikke gi grunnlag for unntak fra nedjustering etter produksjonsområdeforskriften § 9 tredje ledd.

Fiskeridirektoratet forstår forslaget slik at det legges opp til to alternative løp: aktøren kan enten velge å flytte nedjustert kapasitet over i en løsning som oppfyller vilkårene i § 15, eller de kan søke om unntak fra nedjustering og unntaksvekst. Etter Fiskeridirektoratets oppfatning er det vanskelig å se at insentivene til å velge den første løsningen vil være sterkere enn den andre, gitt at aktøren oppfyller vilkårene i produksjonsområdeforskriften § 12. Ifølge Mattilsynets hjemmesider⁴ oppfylte 89 søknader vilkårene i produksjonsområdeforskriften § 12 i 2023/2024, og søkte fylkeskommunen om unntaksvekst og/eller unntak fra nedjustering i 2024. Dersom en aktør får tildelt unntaksvekst som raskt kan settes ut i produksjon, er det nærliggende å anta at vedkommende vil komme gunstigere ut av det enn dersom aktøren skulle valgt å investere i en nullutslippsløsning hvor det kun kan plasseres nedjustert kapasitet uten ytterligere vekst. Det er også naturlig å anta at det vil være vanskeligere å oppfylle vilkårene i den forslåtte produksjonsområdeforskriften § 15 enn den eksisterende § 12, som per i dag kun knytter seg til lakselus.

⁴ [Kapasitetsøkning 2023/2024: Mattilsynets vurdering om kriteriene for vekst er oppfylt | Mattilsynet](#)

I sammenheng med ovennevnte bemerkninger Fiskeridirektoratet at forslaget i praksis kun vil gjelde aktører i røde produksjonsområder som ikke har oppfylt vilkårene i produksjonsområdeforskriften § 12, og dermed ikke fått unntak fra nedjustering i tidligere kapasitetsjusteringsrunder. Aktører som har drevet på en slik måte at de har oppnådd vilkårene i § 12, vil falle utenfor forslaget. I realiteten innebærer dermed forslaget kun en premiering av de aktørene som har drevet med høyere lusetall, og forslagets miljøgevinst vil derfor være svært begrenset.

Videre mener Fiskeridirektoratet at alle de tre foreslåtte bestemmelsene (§§ 14, 15 og 16) er svært generelt utformet. Det fremstår som uklart for Fiskeridirektoratet hvordan tilbakeføring av nedjustert kapasitet skal skje på den enkelte lokalitet og hva omfanget av "nedjustert kapasitet" er. Forskriftsforslaget og høringsnotatet beskriver at nedjustert kapasitet utelukkende kan benyttes i produksjonsenheter som oppfyller vilkårene i § 15. Samtidig er nedjustert kapasitet knyttet til den enkelte tillatelse, og kan benyttes innenfor biomassetak og felles biomassetak som tillatelsen inngår i, jf. akvakulturdriftsforskriften §§ 47, 48, 48a og 48b. Fiskeridirektoratet mener at de foreslåtte forskriftsbestemmelsene må tydeliggjøres for å unngå prosessdrivende uklarheter i regelverket.

2.1.4 Begrensning til områder som har vært gjenstand for nedjustering og innretning for fremtiden

Som nevnt over er forslaget begrenset til å gjelde produksjonsområde 3, 4 og 5, som har fått nedjustert produksjonskapasitet. Fiskeridirektoratet forstår høringsnotatet slik at dette er begrunnet i at det er her miljøtilstanden og biosikkerheten er verst, og hvor det haster mest å få på plass tiltak «av hensyn til næringsaktørene, oppdrettsfiskens velferd og vill laksefisk».

På generelt grunnlag er Fiskeridirektoratet enig i at situasjonen i disse produksjonsområdene tilsier at det bør settes inn tiltak så raskt som mulig. Fiskeridirektoratet foreslo i vårt hørings svar til NOU 2023:23 at det kunne innføres prøveordninger i enkelte områder, for eksempel dersom aktører ønsker å unngå nedjustering ved å velge å konvertere deler av sin kapasitet til løsninger som ikke eller i liten grad slipper ut lakselus. Vi skrev også at en slik ordning bør inneholde en mulighet for kapasitetsøkning innenfor visse rammer. Fiskeridirektoratet forutsatte at en slik prøveordning måtte være tidsbegrenset, og kun gjelde i en overgangsperiode for å få tilstrekkelig sikkerhet for at forslagene om miljøfleksibilitet kunne fungere.

Det fremstår som uklart for Fiskeridirektoratet om forslaget som nå er på høring er ment å være permanent eller midlertidig. Fiskeridirektoratet mener i alle tilfeller at en god miljøfleksibilitetsordning bør treffe bredere enn det som er fremlagt i foreliggende høringsrunde. Dagens Trafikklyssystem styrer mot gult lys, og Fiskeridirektoratet mener at en miljøfleksibilitetsordning bør omfatte samtlige produksjonsområder dersom den skal ha tilstrekkelig effekt. For å oppnå ønsket reduksjon i miljøpåvirkning, bør det være attraktivt for alle innehavere av akvakulturtillatelser til kommersiell produksjon av laks, ørret og regnbueørret å flytte kapasitet mellom konvensjonell produksjonsteknologi og teknologi med lavere utslipp.

Som vi også fremhevet i vårt hørings svar til NOU 2023:23, mener Fiskeridirektoratet at insentivordninger kan være effektive mekanismer for å fremme teknologiutvikling. Etter vår vurdering er det behov for sterkere økonomiske insentiver i en miljøfleksibilitetsordning enn hva som nå er foreslått. Fiskeridirektoratet ønsker å benytte anledningen til å gjenta vårt forslag om at det foretas en mer helhetlig gjennomgang av innovasjonsbehovet for akvakultursektoren. Som en del av dette bør det også identifiseres tema hvor staten skal påta seg et større ansvar, og spesifikt vurderes hvilke virkemidler som det er naturlig å bruke i det enkelte innovasjonsløp.

Til støtte for dette viser vi til Klimautvalget 2050, som på generelt grunnlag peker på betydningen av en bevissthet rundt hvor den enkelte innovasjonen befinner seg i de ulike fasene i virkemiddelbruken.⁵

Når det gjelder eventuell innveksling av alminnelig tillatelseskapasitet, er Fiskeridirektoratet enig i at en slik løsning vil kunne redusere miljøpåvirkning ytterligere. Fiskeridirektoratet forstår imidlertid foreliggende forslag slik at en innveksling vil innebære at aktører må «betale» for å unngå nedjusteringer dersom kapasiteten skal brukes i løsninger som oppfyller vilkårene, uten noen form for kapasitetsøkning. Fiskeridirektoratet mener derfor at de økonomiske insentivene for å ta i bruk en slik innvekslingsløsning bør være sterkere.

Fiskeridirektoratet vurderer videre at en slik innvekslingsløsning vil kreve en utredning av konsekvenser med hensyn til blant annet rapporteringsløsninger. Dersom det eksempelvis skal opprettes en ny tillatelsestype eller permanent konverteringsordning, må det også gjøres en grundig vurdering av forholdet til akvakulturtillatelsen som formuesgode, herunder overdragelses- og pantsettelsesadgangen som ble innført ved akvakulturloven. Dette reiser også spørsmål knyttet til Akvakulturregisteret, herunder realregisterfunksjonen og oppbyggingen av registeret som sådan. Fiskeridirektoratet vil ikke kommentere dette nærmere i foreliggende høringsinnspill, men legger til grunn at vi vil få anledning til å komme med innspill dersom en innvekslingsløsning blir aktuelt å innføre på et senere tidspunkt.

2.2 Kommentarer til foreslåtte vilkår for bruk av nedjustert produksjonskapasitet

I det videre vil Fiskeridirektoratet kommentere de foreslåtte konkrete vilkårene for bruk av nedjustert produksjonskapasitet. Disse fremgår av forslag til ny § 15 i produksjonsområdeforskriften.

Fiskeridirektoratet oppfatter at intensjonen med bestemmelsen i § 15 er å sikre at bruk av nedjustert produksjonskapasitet skal foregå i produksjonsenheter med minimal miljøpåvirkning på omgivelsene. Påvirkningene det stilles vilkår om gjelder spredning av lakselus, rømming av fisk og spredning av fekalier og fôrrester. Fiskeridirektoratet er positive til intensjonen bak den foreslåtte bestemmelsen.

I forbindelse med forskriftsforslaget har Fiskeridirektoratet samlet egne erfaringer og vært i kontakt med en rekke aktører med erfaring fra akvakultur i lukkede produksjonsenheter. I lys av dette mener direktoratet at det er behov for justering av flere deler av bestemmelsen.

2.2.1 Forslag til § 15 bokstav a

Vilkåret i bokstav a stiller krav til utforming av produksjonsenheter slik at egg og frittsvømmende stadier av lakselus ikke skal slippes ut.

Etter Fiskeridirektoratets syn er vilkåret problematisk. Bakgrunnen er i korte trekk at vilkåret er teknisk kompliserende samtidig som behovet fremstår uklart ettersom nevnte utslipp av lakselus etter direktoratets kjennskap ikke er en utfordring med lukkede produksjonsenheter i dag. Fiskeridirektoratet redegjør for dette i det følgende.

For å kunne være sikker på at vilkåret oppfylles vil produksjonsenheter måtte ha filtrering på et nivå som kan gjøre det utfordrende å sikre en tilstrekkelig vanngjennomstrømning i enhetene.

⁵ Se figur 10.5 i NOU 2023:25

Utilstrekkelig vanngjennomstrømning fører til dårligere vannkvalitet og dermed også dårligere fiskevelferd. Et slikt tiltak vil også være energikrevende og introdusere risiko for tetting av utløp. Etter direktoratets kjennskap er det per dags dato heller ikke noen produksjonsenheter i drift som tilfredsstiller dette vilkåret.

De fleste av aktørene Fiskeridirektoratet har vært i kontakt med har registrert lakselus i sine lukkede produksjonsenheter. I all hovedsak dreier imidlertid dette seg om et fåtall lus, eksempelvis inntil fem lus per produksjonssyklus. Direktoratet er ikke kjent med at lakselusen har formert seg i lukkede produksjonsenheter eller at det har vært behov for avlusning i lukkede enheter. Dersom man legger dette som en forutsetning så fører ikke dagens lukkede produksjonsenheter til økt lusepress på omgivelsene, og de har heller ikke utslipp av «egenproduserte» egg eller frittsvømmende stadier av lakselus. De eventuelle utslippene av denne typen er tilsvarende det som er pumpet inn i enhetene og som allerede eksisterer i vannmassene rundt.

På bakgrunn av det overnevnte mener Fiskeridirektoratet at dette vilkåret bør fjernes. Etter vårt syn vil vilkårene i bokstav b og c, med noe justering, være tilstrekkelige til å sikre at enhetene som omfattes av denne ordningen har tilsvarende lave utslipp av egg eller frittsvømmende stadier av lakselus som det lukkede enheter i drift har per i dag.

2.2.2 Forslag til § 15 bokstav b

Vilkåret i bokstav b stiller krav til fysisk barriere.

Ut ifra beskrivelsene i høringsnotatet er intensjonen med vilkåret at produksjonsenheter skal ha tett barriere mellom oppdrettsvolum og omkringliggende miljø. Etter Fiskeridirektoratets vurdering kommer ikke dette godt nok frem av forskriftsteksten.

Formuleringen «minimum én fysisk barriere som hindrer direkte utveksling av vann» kan reise tolkningsspørsmål om hvorvidt den ene barrieren skal dekke hele eller deler av enheten, og hva som er direkte vannutveksling.

Fiskeridirektoratet mener at formuleringen av vilkåret bør spisses slik at intensjonen bak kravet blir ivaretatt. Et forslag til alternativ formulering kan være å kreve at «produksjonsenheden er lukket for naturlig vanngjennomstrømning». Et annet alternativ er å kreve at «produksjonsenheden har tett barriere mellom oppdrettsvolum og omkringliggende miljø som hindrer naturlig vanngjennomstrømning».

2.2.3 Forslag til § 15 bokstav c

Vilkåret i bokstav c stiller krav til vanninntak.

Etter direktoratets kjennskap varierer dybde på vanninntak fra 13 til 35 meter for lukkede enheter i drift i Norge, men hovedvekten av enhetene har vanninntak på mellom 20 og 30 meters dyp. Generelt kan det sies at dess større dybde, dess lavere er forekomsten av lakselus. Hvor dypt lakselusen befinner seg i vannmassene avhenger imidlertid av spesifikke forhold på den enkelte lokalitet. For eksempel kan lakselus forekomme på større dyp som resultat av større omrøringer i vannmassene. Ved å hente vann fra store dyp er imidlertid sannsynligheten for å få mange lakselus inn i anleggene lav. Få lus og stor vannutskiftning taler imot at den vil oppformere seg og etablere seg i produksjonsenheter.

Fiskeridirektoratet vurderer at dersom det skal stilles vilkår om et spesifikt dyp for vanninntak, er 25 meter tilstrekkelig for å sikre en lav sannsynlighet for etablering av lakselus i produksjonsenhetene. Dette forutsetter at produksjonsenhetene er lukket. Et slikt vilkår tar imidlertid ikke høyde for lokalitetsspesifikke forhold, og direktoratet erkjenner at det er behov for mer kunnskap om forekomster av lakselus på store dyp for å kunne stille et mer presist krav. Når det kommer til alternative tiltak som gir tilsvarende eller lavere risiko for at egg og frittsvømmende stadier av lakselus, er filtrering en mulighet. Dette vil imidlertid introdusere samme utfordringer som vi peker på i vårt innspill til vilkåret i bokstav a.

2.2.4 Forslag til § 15 bokstav d

Vilkåret i bokstav d stiller krav om oppsamling av slam og fôrrester.

Alle tiltak som reduserer utslipp av slam og fôrrester er i utgangspunktet positive og vil kunne bidra til en reduksjon av påvirkningen slike utslipp vil ha på det marine miljø, under og i nærområdet til et oppdrettsanlegg. Fiskeridirektoratet ønsker imidlertid å påpeke at med mindre oppsamlingsgraden av fekalier og fôrrester (og løste næringssalter for øvrig) settes til hundre prosent for den tilbakeførte nedjusterte produksjonskapasiteten i de røde områdene, vil ordningen føre til en generell økning i utslipp av fekalier og fôrrester på lokalitets- og områdenivå.

Tilstanden på bunnen under et oppdrettsanlegg er svært avhengig av faktorer knyttet til selve plasseringen av anlegget, som for eksempel eksponeringsgrad, strømforhold og bunnforhold. Siden akvakulturloven trådte i kraft 1. januar 2006 har alle aktører vært forpliktet til å overvåke denne tilstanden. Fiskeridirektoratets statistikk fra B-undersøkelsen, som er en undersøkelse av organisk materiale under et oppdrettsanlegg, viser gode til meget gode lokalitetsforhold på bunnen under de fleste oppdrettsanlegg (>90 %).⁶ Dette betyr at påvirkningen fra slam og fôrspill i stor grad er innenfor akseptable verdier for miljøet for de aller fleste oppdrettsanlegg i dag. For noen få lokaliteter vil innføring av lukkede enheter med slam- og fôroppsamling være nødvendig for miljømessig bærekraftig drift, men for de aller fleste lokaliteter vil den allerede eksisterende driftsformen med åpne merder være innenfor akseptabel miljøpåvirkning.

Det vil for øvrig være vanskelig å måle reduksjonen i miljøpåvirkning ettersom det ikke er angitt effektkrav på reduksjonen i utslipp av slam og fôrrester i forskriftsforslaget. I praksis betyr dette at vilkåret i bokstav d vil være oppfylt selv med en minimumsløsning for oppsamling av fôrrester og slam. En mangel på effektkrav vil dermed skape utfordringer med tanke på tilsyn knyttet til miljøovervåking. Ved innføring av eventuelle effektkrav knyttet til oppsamling av slam og fôrrester bør det settes effektmål knyttet til en slik oppsamling. Dette vil best være målbart ved å benytte tall på utføret mengde som utgangspunkt i beregningen av effektiviteten til oppsamlingsløsningen.

Fiskeridirektoratet bemerker videre at i tilfeller hvor aktøren benytter kombinasjoner av lukket og åpen teknologi på samme lokalitet, vil ikke nødvendigvis den gjeldende standarden for miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg, NS 9410:2016, være tilfredsstillende. Fiskeridirektoratet vurderer at den faktiske påvirkningen av organisk materiale vil kunne underestimeres på lokalitetsnivå, hvor snittet for tilstanden under anlegget vil kunne bli «sminket» av lukkede enheter med mindre utslipp. Dette kan ha uheldige konsekvenser knyttet til effekter på bunnen under anlegget i form av at det kan oppstå opphoping av organisk materiale under de åpne merdene. Dette kan også, avhengig av plasseringen av inntaket til

⁶ [Miljøtilstand | Fiskeridirektoratet](#)

innløpsvannet til de «lukkede» enhetene, ha negative effekter på miljøet inne i de lukkede enhetene.

Om produksjonssyklusene i lukkede og åpne merder på samme lokalitet vil være forskjellige vil dette i tillegg bidra til usikkerhet i frekvensen for når miljøundersøkelsene skal foretas.

2.2.5 Forslag til § 15 bokstav e

Vilkåret i bokstav e stiller krav om dobbeltsikring mot rømming for produksjonsenheter omfattet av ordningen.

Etter Fiskeridirektoratets kjennskap er det vanlig å ha en fullstendig dobbeltsikring av lukkede produksjonsenheter med dukposer som innhengning. Disse har normalt en notpose enten på innsiden eller utsiden av dukposen, samt dobbeltsikring av innløp og utløp. Lukkede produksjonsenheter med stivt skrog har imidlertid vanligvis dobbeltsikring på innløp og utløp, men ikke på selve skroget.

Etter Fiskeridirektoratets vurdering har stive skrog og dukposer ulik iboende sikkerhet mot rømming. Mange av dukposene som er i drift i næringen i dag er ikke produktsertifisert og det er i slike tilfeller notposene og ikke dukposene som oppfyller forskriftskravene til teknisk standard. Det er videre registrert flere tilfeller av hull i duk, og disse skadene kan være utfordrende å reparere, blant annet grunnet overtrykket i enhetene. Stive skrog er etter direktoratets syn mer robuste konstruksjoner enn dukposer, og disse to typene innhengninger bør derfor behandles forskjellig i den foreslåtte ordningen.

Å kreve dobbeltsikring på stive skrog på lukkede enheter vurderes av Fiskeridirektoratet som unødvendig grunnet deres iboende robusthet og vil kunne føre til konkurransevridende forhold i favør dukbaserte enheter. I tillegg vil en eventuell notpose som innvendig dobbeltsikring i enheter med stivt skrog gjøre det vanskeligere å sikre optimale hydrodynamiske forhold for fisken. Fiskeridirektoratet anbefaler derfor at vilkåret justeres slik at det kun gjelder for innløp og utløp for lukkede produksjonsenheter med stive skrog.

Etter vårt syn bør det også komme frem av forskriftsteksten dersom dobbeltsikringen skal være en likeverdig sikring som «hovedsikringen». På den måten blir det tydeligere hvilke krav som gjelder for enhetene som er omfattet av ordningen.

2.2.6 Forslag til § 15 bokstav f

Vilkåret i bokstav f stiller krav om gyldig anleggssertifikat etter forskrift om krav til teknisk standard for akvakulturanlegg for fisk i sjø, innsjø og vassdrag (NYTEK23).

Fiskeridirektoratet bemerker at anleggssertifikat, i henhold til bestemmelsene i NYTEK23 kapittel 8, ikke utstedes på komponentnivå, men innebærer en sertifisering av anlegget som helhet. Det aktuelle vilkåret må eventuelt knyttes opp mot kravene NYTEK23 stiller til hovedkomponenter. Fiskeridirektoratet har imidlertid vanskelig for å se hvilket behov dette vilkåret er ment å dekke ettersom kravene til teknisk standard for ethvert akvakulturanlegg i sjø, samt alle tilhørende komponenter, allerede er ivaretatt gjennom NYTEK23. På denne bakgrunn foreslår Fiskeridirektoratet at vilkåret bokstav f tas ut av forslaget.

2.2.7 Forslag til § 15 bokstav g

Vilkåret i bokstav g stiller krav om at en uavhengig og kompetent faginstans verifiserer at vilkårene i bokstav a til f er oppfylt.

Fiskeridirektoratet er enig i at det må være en forutsetning for å kunne benytte nedtrukket kapasitet at oppfyllelse av bestemmelsens krav til produksjonsenhetene verifiseres. Etter vår vurdering bør det imidlertid stilles mer konkrete krav til fagkompetanse for å sikre tilstrekkelig kvalitet inn i dette arbeidet. Fiskeridirektoratet oppfatter vilkåret som noe uklart, men vi legger til grunn at faginstansen blant annet vil måtte gjennomgå en del dokumentasjon og gjennomføre inspeksjoner. Etter direktoratets syn bør det også tydeliggjøres om faginstansen skal følge opp produksjonsenhetene i drift, for å sikre at enhetene ikke er endret slik at de ikke lenger oppfyller vilkårene i § 15 bokstav a til f.

Fiskeridirektoratet legger til grunn at arbeidet med å verifisere faginstansenes uavhengighet og kompetanse vil tilfalle oss.

2.2.8 Forslag til § 15 andre ledd

Bestemmelsen gir Fiskeridirektoratet hjemmel til å trekke anledningen til å benytte den innmeldte bruken av nedjustert produksjonskapasitet. Fiskeridirektoratet er i utgangspunktet positive til bestemmelsen, og mener at det er behov for en slik hjemmel.

I høringsnotatet viser NFD til at produksjonsenheter som objektivt oppfyller vilkårene i første ledd, likevel kan ha en miljøpåvirkning i strid med målsetningen om at ordningen skal gjelde nullutslipp. Etter Fiskeridirektoratets syn legger dermed bestemmelsen opp til at det er Fiskeridirektoratets oppgave å vurdere miljøpåvirkningen og dermed effekten av de enkelte produksjonsenhetene. Til dette ønsker vi å fremheve at ordningen ikke bør være innrettet slik at det er tilsynsmyndighetene som, gjennom operativt tilsyn, skal ha ansvaret for å dokumentere effekten av teknologien. Risikobildet ved ny teknologi vil ofte være uavklart fram til man har opparbeidet seg erfaring med teknologien både gjennom prosjektering, utførelse og drift.

Fiskeridirektoratet mener at det er vanskelig å forstå rekkevidden av den foreslåtte bestemmelsens første punktum. Fiskeridirektoratet viser til formuleringen "som oppfyller vilkårene i første ledd". For eksempel mener Fiskeridirektoratet at et negativt vedtak etter andre ledd oppimot § 15 første ledd bokstav d kan bli svært utfordrende for forvaltningen å håndtere.

Videre kan det være problematisk at vedtakskompetansen etter bestemmelsen er gitt til Fiskeridirektoratet alene. Vi viser her til at tilsyn og kontroll knyttet til lusepåslag og utslipp av lakselus forvaltes av Mattilsynet, og at forvaltningen av andre utslipp i stor grad tilligger statsforvalteren.

I 2024 kom det nytt forurensingsregelverk for havbruk, som blant annet innebar at statsforvalteren som hovedregel skal gå bort fra individuelle tillatelser etter forurensningsloven og over til forskriftsfestede standardvilkår for forurensning fra havbruk. Vi ønsker å presisere at det nye regelverket *ikke* vil gjelde for lukkede enheter som er avhengig av vanninntak og avløp jf. forurensingsforskriften § 34-1 andre ledd. I praksis innebærer dette at utslipp fra slike enheter må reguleres gjennom særskilte utslippstillatelser fra statsforvalteren. Samtidig vil endringer i driften, som ved innføring av ny teknologi, medføre krav om opplysninger og undersøkelser jf. forurensningsloven § 12.

Av denne grunn kan det argumenteres for at vedtak etter annet ledd bør fattes i samråd med de respektive sektormyndighetene. Dette vil imidlertid kunne føre til nye problemstillinger knyttet til blant annet vedtaksmyndighet og klagebehandling.

Med hilsen

Frank Bakke-Jensen
fiskeridirektør

Jon-Erik Henriksen
divisjonsdirektør

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Nærings- og Fiskeridepartementet

Postboks 8090 Dep

0032

OSLO

